

Spørgsmål og svar

Hvor har man tidligere anvendt asbest?

Asbestcement (eternit m.v.) produktion, bearbejdning, opsætning og nedtagning af plader.

Isolering/brandhæmning: skibe, kedler, rørføringer inklusive fjernvarmerør i boliger.

I biler: bremsebelægninger og koblinger.

Kan man stadig udsættes for asbest?

Især ved nedbrydning af asbestholdige materialer

I miljøet: overalt kan forekomme små mængder. Miljøstyrelsens grænseværdi 0,0004 fiber/cm³. Uafklaret om der er øget mængde nær tidligere kilder (Eternitfabrikken og skibsværfter)

Hvilke sygdomme kan man få af asbest?

Kræftsygdomme: Mesotheliom (kræft i lungehinde eller bughinde), Lungekræft, Strubekræft.

Ikke-kræftsygdomme: Pleurale plaques (ikke symptomgivende fortykkelser i lungehinder), Asbestose (bindevævsdannelse i lungevæv)

Hvor meget asbest skal der til for at blive syg?

Mesotheliom (sjælden) og pleurale plaques (ufarlig) kan opstå efter beskeden udsættelse. Øvrige sygdomme kræver betydelig udsættelse.

Kan man blive undersøgt for asbestbetingede sygdomme?

Relevante metoder til tidlig opsporing af asbestbetingede sygdomme findes ikke. Ifølge Arbejdstilsynet har ansatte ret til helbredsundersøgelser ved arbejde med asbest.

Egen læge bør kontaktes, hvis der opstår symptomer.

Patientinformation

ASBESTBETINGEDE SYGDOMME

De arbejdsmedicinske klinikker
i Danmark

Asbest

Asbest er et fællesnavn for forskellige mineraler, der findes i bjergarter i mange lande. Asbestmineraler ligner dog ikke andre mineraler, men minder mere om organiske stoffer som filt oguld.

Asbest kan trevles op i lange tynde tråde og væves til tekstil eller sønderdeles i totter eller fibre, der kan formes ved presning eller støbning sammen med andre materialer og forskellige bindemidler.

Asbestfibre kan spaltes på langs i meget tynde fibre med en diameter mindre end 3 mikrometer svarende til 3/1000 millimeter.

Asbestmineraler opdeles efter deres kemiske sammensætning i flere typer og navngives efter deres farve.

Hvid asbest (chrysotil) er den mest anvendte type, mens blå asbest (crocidolit) og brun asbest (amosit eller anthofyllit) er mindre anvendt. Den store udbredelse af hvid asbest skyldes, at hvid asbest er anvendt i asbestcementprodukter, fx eternitplader. I pulverformige tekniske isoleringer er primært anvendt brun asbest (amosit), og i klæbemidler til fx vægfliser ses ofte asbesttypen anthofyllit. Andre typer asbest ses kun sjældent anvendt.

Asbestmineraler er slidstærke. De tåler syre og kan ikke brænde. Desuden modstår asbest meget høje temperaturer, før det smelter.

I perioden 1928-1984 har Dansk Eternit Fabrik a/s, Aalborg anvendt ca. 620.000 tons asbest. Dette har udgjort 90 % af den samlede import. Asbest blev forbudt i 1980, dog dispensation til 1986.

Målinger for asbest i arbejdsmiljøet viste i 1940-erne op til 800 fiber/cm³, i 1970-erne var få målinger over 10 fiber/cm³. Den aktuelle grænseværdi i arbejdsmiljøet er 0,1 fiber/cm³, og i miljøet 0,0004 fiber/cm³.

Kilder:

SBI-anvisning 228, Asbest i bygninger, regler identifikation og håndtering, 2010

Kræft og dødsfald i asbestindustrien, E. Raffn, 1990

Asbest i jordmiljøet, K Haagensen, Miljøministeriet, 2008

Sundhed.dk

AT-vejledning C2.2., 2005

Asbestbetingede sygdomme

Kræftsygdomme

Mesotheliom – kræft i lungehinde eller bughinde

Sjælden kræftform med 100 nye tilfælde om året i Danmark. Asbest er eneste kendte årsag, og hos ca. 80-90 % er der en kendt udsættelse for asbest. Kan opstå efter ringe udsættelse for asbest. Opstår typisk 20-40 år efter asbestudsættelsen. I fremtiden vil der være få asbestbetingede mesotheliomtilfælde.

Lungekræft

Hyppig kræftform med ca. 3500 nye tilfælde om året i Danmark. Rygning er vigtigste årsag, men hos få er der en kendt udsættelse for asbest. Kræver betydelig asbestudsættelse. Opstår typisk 10-30 år efter asbestudsættelsen. I fremtiden vil der næppe være asbestbetingede lungekræfttilfælde, da den massive udsættelse stoppede ved forbudet i 1980.

Strubekræft

Relativt sjælden kræftform med 260 nye tilfælde om året i Danmark. Asbest er sjældent årsagen.

Andre sygdomme end kræftsygdomme

Asbestose

En sjælden lungefibrose (betændelsestilstand med arvævsdannelse) som kun ses efter en betydelig asbestudsættelse. Symptomerne er især åndenød og tør hoste. I fremtiden vil der næppe være asbestbetingede lungefibroser.

Pleurale plaques – fortykkelser i lungehinde

Lungehinderne kan få pudeformede fortykkelser eventuelt med forkalkninger. Giver ikke symptomer, men ses tilfældigt ved røntgen eller CT-skanning. 15-60 % af erhvervsmæssigt asbestudsatte har pleurale plaques. I fremtiden vil der formodentlig også være pleurale plaques.

Sjældent ses andre tilstande, især udgået fra lungehinderne.